Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (deveto vijeće)

16. travnja 2015.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Državne potpore – Pojam – Članak 87. stavak 1. UEZ-a – Povlastice dodijeljene bankovnoj ustanovi – Društvo koje izvršava obveze javne usluge – Zatečene potpore i nove potpore – Članak 88. stavak 3. UEZ-a – Ovlasti nacionalnog suda“

U predmetu C-690/13,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Monomeles Efeteio Thrakis (Grčka), odlukom od 18. studenoga 2013., koju je Sud zaprimio 27. prosinca 2013., u postupku

Trapeza Eurobank Ergasias AE

protiv

Agrotiki Trapeza tis Ellados AE (ATE),

Pavlos Sidiropoulos,

SUD (deveto vijeće),

u sastavu: K. Jürimäe, predsjednik vijeća, J. Malenovský (izvjestitelj) i A. Prechal, suci,

nezavisni odvjetnik: N. Wahl,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

— za društvo Trapeza Eurobank Ergasias AE, A. Mitsibouna i E. Katsigianni, *dikigoroi*,

— za društvo Agrotiki Trapeza tis Ellados AE (ATE), E. Bourtzalas i M. Fefes, *dikigoroi*,

— za grčku vladu, G. Skiani i M. Germani, u svojstvu agenata,

— za Europsku komisiju, L. Flynn i I. Zervas, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon saslušanja nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez njegovog mišljenja,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: grčki

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 87. stavka 1. UEZ-a i zadnje rečenice članka 88. stavka 3. UEZ-a.

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između, s jedne strane, društva Trapeza Eurobank Ergasias AE (u daljnjem tekstu: Eurobank) i, s druge strane, društva Agrotiki Trapeza tis Ellados AE (u daljnjem tekstu: ATE) i P. Sidiropoulosa u vezi s valjanošću ATE-ovog upisa hipoteke na nekretnini u vlasništvu P. Sidiropoulosa.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Članak 1. Uredbe Vijeća (EZ) br. 659/1999 od 22. ožujka 1999. o utvrđivanju detaljnih pravila primjene članka [88. UEZ-a] (SL L 83, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 4., str. 16.) u svojim točkama (b), (c) i (f) predviđa:

„Za potrebe ove Uredbe:

b) ‚zatečena potpora' znači:

i. […] svaka potpora koja je postojala prije stupanja na snagu Ugovora u odgovarajućim državama članicama, odnosno programi potpore i pojedinačna potpora čija je primjena započela prije, te se nastavila i nakon stupanja Ugovora na snagu;

[…]

iv. potpora koja se smatra postojećom potporom u skladu s člankom 15.;

[…]

c) ‚nova potpora' znači svaka potpora […] koj[a] ne predstavlja[…] zatečenu potporu, uključujući i izmjene postojećih potpora;

[…]

f) ‚nezakonita potpora' znači nova potpora čija je primjena u suprotnosti s člankom [88. UEZ-a]".

4 Člankom 3. te uredbe propisano je:

„Potpora koja podliježe obvezi prijave u skladu s člankom 2. stavkom 1., ne smije stupiti na snagu prije nego što Komisija donese, ili se smatra da je donijela, odluku kojom se odobrava ta potpora."

5 Članak 15. spomenute uredbe glasi kako slijedi:

„1. Ovlasti Komisije u vezi s povratom potpore podliježu roku zastare od deset godina.

2. Rok zastare počinje danom kada je nezakonita potpora dodijeljena korisniku, bilo kao pojedinačna potpora ili u okviru programa potpora. […]

3. Svaka potpora u vezi s kojom je istekao rok zastare smatra se zatečenom potporom."

6 Članak 4. Uredbe Komisije (EZ) br. 794/2004 od 21. travnja 2004. o provedbi Uredbe br. 659/1999 (SL L 140, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 2., str. 9.) u stavku 1. određuje:

„[…] izmjena zatečene potpore znači svaku promjenu, osim promjene čisto formalne ili administrativne prirode koja ne može utjecati na ocjenu dopuštenosti i usklađenosti mjere potpore sa zajedničkim tržištem. […]“

Grčko pravo

7 ATE je osnovan Zakonom 4332/1929 (FEK A’ 283 od 16. kolovoza 1929.). Člankom 1. stavkom 1. tog zakona određeno je:

„Ovim se Zakonom osniva ‚[ATE]’, nezavisno bankarsko javno tijelo sa sjedištem u Ateni koje za cilj ima dodjeljivanje poljoprivrednih kredita u svim oblicima, podupiranje organiziranja u zadruge i poboljšanje uvjeta obavljanja poljoprivrednih radova općenito kao i povezanih transakcija.“

8 Kako bi se kompenzirali visoki rizici davanja poljoprivrednog kredita, člancima 12. i 13. stavkom 1. spomenutog zakona, ATE-u se dodjeljuju posebne povlastice, a osobito:

— pravo upisa hipoteke na nekretninama svojih dužnika, bilo poljoprivrednika ili drugih osoba koje obavljaju sličnu djelatnost, a da on pritom nije dužan s njima sklopiti ugovor o hipoteci;

— pravo izvršenja prisilne naplate na temelju obične privatne isprave, kao što je isprava o kreditu, koja sama po sebi predstavlja osnovu za određivanje ovrhe, i

— oslobađanje od svih troškova i pristojbi prilikom upisa takve hipoteke i izvršenja takve prisilne naplate.

9 Ciljevi ATE-a su 1987. prošireni na obavljanje svih bankovnih djelatnosti.

10 Člankom 26. stavcima 1. i 4. Zakona 1914/1990 (FEK A’ 178 od 17. prosinca 1990.) određeno je:

„[ATE] se pretvara u dioničko društvo od trenutka objave, u skladu s važećim propisima o dioničkim društvima, njegovog novog statuta u biltenu dioničkih društava službenog lista vlade, koji će on sastaviti sukladno propisima o bankama koje su ustrojene kao dionička društva u roku od šest mjeseci od objave ovog zakona i koji će zajedničkom odlukom odobriti ministri financija i poljoprivrede.

[…]

Sve posebne odredbe koje se tiču [ATE-a] i odnose se osobito na njegove materijalne i postupovne povlastice, porezna i druga oslobođenja, dužničke vrijednosne papire, osiguranje njegovih potraživanja i, općenito, njega kao nositelja prava i obveza ostaju na snazi i primjenjuju se na isti način […]“

Činjenično stanje iz glavnog postupka i prethodna pitanja

11 Društvo ATE i P. Sidiropoulos sklopili su 2001. ugovor o zajmu, a 2003. ugovor o otvaranju kreditne linije, u svrhu namirenja potreba poljoprivrednog gospodarstva potonjeg. Radi osiguranja svojih potraživanja ATE je nakon sklapanja tih ugovora upisao hipoteku na poljoprivrednu parcelu svojeg dužnika.

12 Eurobank, banka ustrojena kao dioničko društvo, također je bio vjerovnik P. Sidiropoulosa. Na temelju tog odnosa Eurobank je podnio Eirinodikeio Dramas (sudac suda za sporove male vrijednosti u Drami) zahtjev za izdavanje platnog naloga, kojem je udovoljeno.

13 Na temelju tog platnog naloga Eurobank je pokrenuo postupak prisilne naplate na poljoprivrednoj parceli P. Sidiropoulosa. U okviru tog postupka javili su se i drugi vjerovnici, među kojima je bio i ATE, koji je na temelju svoje hipoteke uvršten u povlašteni isplatni red vjerovnikâ. Budući da je prodajna cijena parcele bila niža od ukupnih potraživanja društva ATE, Eurobank nije bio uvršten na popis povlaštenih vjerovnika pa slijedom toga nije ostvario povrat svojih zajmova.

14 Eurobank je pred Monomeles Protodikeio Dramas (prvostupanjski sud u Drami - sudac pojedinac) osporio poredak na popisu vjerovnika koji je dodijeljen društvu ATE, tvrdeći da je hipoteka koju je upisao ATE protivna članku 87. UEZ-a i da je stoga treba proglasiti ništetnom. Taj sud odbio je tužbu.

15 Eurobank je podnio žalbu na tu odluku pred Monomeles Efeteio Thrakis (prizivni sud u Trakiji – sudac pojedinac), koji je odlučio prekinuti postupak i Sudu uputiti sljedeća prethodna pitanja:

„1. (a) Ulaze li materijalne i procesne povlastice dodijeljene [društvu ATE] na temelju odredbi članka 12. i članka 13. stavka 1. Zakona 4332/1929 [u vezi s] člankom 26. stavkom 1. Zakona 1914/1990 u područje primjene članka [87. stavka 1. UEZ-a]?

(b) Primjenjuje li se to ograničenje čak i ako se smatra da [ATE] nastavlja, u skladu sa svojim statutom, obavljati djelatnost „od javnog interesa“?

2. Ako su odgovori na prvo pitanje pod (a) i (b) potvrdni, je li Helenska Republika trebala postupiti u skladu s postupkom predviđenim člankom [88. stavkom 3. UEZ-a] kako bi te povlastice ostale na snazi?

3. Treba li sud koji je uputio zahtjev u ovom slučaju izuzeti iz primjene odredbe članka 12. i članka 13. stavka 1. Zakona 4332/1929 ako je moguće da su one suprotne odredbama članka [87. stavka 1. UEZ-a] i [članka 88. stavka 3. UEZ -a]?“

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje, pod (a)

16 Prvim pitanjem, pod (a), sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 87. stavak 1. UEZ-a tumačiti tako da u njegovo područje primjene ulaze povlastice dodijeljene banci, poput prava jednostranog upisa hipoteke na nekretninama poljoprivrednikâ ili drugih osoba koje obavljaju djelatnost povezanu s poljoprivrednom djelatnošću, pravo izvršenja prisilne naplate na temelju obične privatne isprave i oslobađanje od svih troškova i pristojbi prilikom upisa takve hipoteke i izvršenja takve prisilne naplate.

17 Iz ustaljene sudske prakse proizlazi da, kako bi mjera mogla potpadati pod članak 87. stavak 1. UEZ-a kao državna potpora, mora se, kao prvo, raditi o intervenciji države ili intervenciji putem državnih sredstava, kao drugo, ta intervencija mora biti takva da može utjecati na trgovinu među državama članicama, treće, mora davati prednost svom korisniku i, četvrto, treba narušavati ili prijetiti da će narušiti tržišno natjecanje, pri čemu sve te pretpostavke moraju biti ispunjene kumulativno (vidjeti osobito presudu Komisija/Deutsche Post, C-399/08 P, EU:C:2010:481, t. 38. i 39. kao i navedenu sudsku praksu).

18 Što se tiče, najprije, pretpostavke postojanja intervencije države ili intervencije putem državnih sredstava, treba podsjetiti da samo prednosti dodijeljene izravno ili neizravno putem državnih sredstava ili koje su dodatan trošak za državu treba smatrati potporama u smislu članka 87. stavka 1. UEZ-a. Naime, iz samog teksta te odredbe i pravila postupka utvrđenih u članku 108. UFEU-a proizlazi da prednosti dodijeljene putem drugih sredstava, koja nisu državna, ne potpadaju u područje primjene predmetnih odredaba (presuda Bouygues i Bouygues Télécom/Komisija i dr. i Komisija/Francuska i dr., C-399/10 P i C-401/10 P, EU:C:2013:175, t. 99. kao i navedena sudska praksa).

19 U skladu s ustaljenom sudskom praksom, kako bi se utvrdilo opterećuje li dodijeljena prednost proračun države, treba provjeriti postoji li dovoljno izravna veza između, s jedne strane, prednosti dodijeljene korisniku i, s druge strane, smanjenja državnog proračuna, odnosno dovoljno konkretnog gospodarskog rizika za opterećenje tog proračuna (presuda Bouygues i Bouygues Télécom/Komisija i dr. i Komisija/Francuska i dr., EU:C:2013:175, t. 109.).

20 Što se tiče, nadalje, pretpostavke prema kojoj se intervencijom u pitanju njezinom korisniku mora dodjeljivati prednost, treba podsjetiti da se potporama smatraju intervencije koje su bez obzira na svoj oblik takve da mogu staviti poduzetnike izravno ili neizravno u povoljniji položaj ili koje se treba smatrati gospodarskom prednošću koju poduzetnik korisnik ne bi ostvario u normalnim tržišnim uvjetima (presuda Ministerio de Defensa i Navantia, C-522/13, EU:C:2014:2262, t. 21. kao i navedena sudska praksa).

21 Stoga se potporama osobito smatraju intervencije koje u različitim oblicima smanjuju troškove koji uobičajeno opterećuju proračun poduzetnika i koje su time, iako nisu subvencije u strogom značenju riječi, iste naravi i imaju identične učinke kao subvencije (presuda Ministerio de Defensa i Navantia, C-522/13EU:C:2014:2262, t. 22.).

22 Također valja podsjetiti da članak 87. UEZ-a zabranjuje potpore „stavljanjem određenih poduzetnika ili proizvodnje određene robe u povoljniji položaj“, odnosno selektivne potpore (presuda P, C-6/12, EU:C:2013:525, t. 17.). Prednosti koje proizlaze iz opće mjere koja se bez razlike primjenjuje na sve gospodarske subjekte nisu državne potpore u smislu tog članka (vidjeti u tom smislu presudu Italija/Komisija, C-66/02, EU:C:2005:768, t. 99.).

23 Konačno, što se tiče pretpostavki koje se odnose na utjecaj na trgovinu među državama članicama i na opasnost od narušavanja tržišnog natjecanja, treba podsjetiti da, u svrhu kvalifikacije nacionalne mjere kao državne potpore, nije potrebno utvrditi stvarni utjecaj predmetne potpore na trgovinu među državama članicama i stvarno narušavanje tržišnog natjecanja, nego samo ispitati može li ta potpora utjecati na trgovinu i narušiti tržišno natjecanje (presuda Libert i dr., C-197/11 i C-203/11, EU:C:2013:288, t. 76. kao i navedena sudska praksa).

24 Konkretno, kada potpora koju država članica dodijeli jača položaj poduzetnika u odnosu na ostale konkurentske poduzetnike koji trguju unutar Unije, smatra se da ta potpora utječe na njih (presuda Libert i dr., C-197/11 i C-203/11, EU:C:2013:288, t. 77. i navedena sudska presuda).

25 Osim toga, nije potrebno da sam poduzetnik koji je korisnik potpore sudjeluje u trgovini unutar Unije. Naime, kada država članica poduzetnicima dodijeli potporu, unutarnja se aktivnost može održati ili povećati, uz posljedicu da mogućnosti ulaska poduzeća osnovanih u drugim državama članicama na tržište te države budu smanjene. Usto, jačanje poduzetnika koji do tada nije sudjelovao u trgovini unutar Unije može omogućiti tome poduzetniku ulazak na tržište neke druge države članice (presuda Cassa di Risparmio di Firenze i dr., C-222/04, EU:C:2006:8, t. 143. kao i navedena sudska praksa).

26 Kako bi se odgovorilo na postavljeno pitanje, sud koji je uputio zahtjev treba provjeriti ispunjavaju li, s obzirom na sudsku praksu navedenu u prethodnim točkama ove presude, povlastice društva poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku sve četiri pretpostavke koje su u skladu s člankom 87. stavkom 1. UEZ-a potrebne da bi ih se smatralo državnom potporom u smislu te odredbe, vodeći računa pri tumačenju o sljedećim elementima.

27 Što se tiče povlastica koje su dodijeljene društvu ATE na temelju Zakona 4332/1929, ne može se isključiti da one mogu potpadati pod članak 87. stavak 1. UEZ-a.

28 Naime, najprije, te povlastice, osobito zbog oslobođenja od troškova predviđenog spomenutim zakonom, mogu državi članici oduzeti priljev određenih sredstava i zbog toga umanjiti njezin proračun. Nadalje, takvo oslobađanje može smanjiti izdatke koji uobičajeno opterećuju proračun banke, čime se banci daje gospodarska prednost nad konkurentima. Naime, iz spisa podnesenog Sudu ne proizlazi da druge banke imaju pravo na takvo oslobođenje, što upućuje na selektivnost te mjere. Konačno, ne može se isključiti da spomenuto oslobođenje, zajedno s ostalim povlasticama koje dodjeljuje Zakon 4332/1929, ima za učinak jačanje ATE-ovog položaja u odnosu na konkurentske banke koje sudjeluju u trgovini unutar Unije i da je takve naravi da bankama sa sjedištem u drugim državama članicama otežava ulazak na tržište države članice u pitanju.

29 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na prvo pitanje pod (a) valja odgovoriti da članak 87. stavak 1. UEZ-a treba tumačiti u smislu da povlastice poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku, na temelju kojih banka ima pravo jednostranog upisa hipoteke na nekretninama poljoprivrednika ili drugih osoba koje obavljaju djelatnost povezanu s poljoprivrednom djelatnošću, pravo izvršenja prisilne naplate na temelju obične privatne isprave i pravo oslobađanja od svih troškova i pristojbi povezanih s tim upisom, mogu ulaziti u njegovo područje primjene. Međutim, na sudu koji je uputio zahtjev jest da ocijeni je li to slučaj u glavnom predmetu.

Prvo pitanje, pod (b)

30 Prvim pitanjem, pod (b), sud koji je uputio zahtjev pita koji je učinak, s obzirom na odgovor koji treba dati na prvo pitanje pod (a), činjenice da su povlastice poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku, koje je nacionalno zakonodavstvo dodijelilo nezavisnoj javnoj banci prilikom njezinog osnivanja radi dodjeljivanja poljoprivrednih kredita i obavljanja posebnih zadaća koje su joj bile povjerene, još uvijek na snazi, čak i nakon što je djelatnost te banke proširena na obavljanje svih bankovnih djelatnosti i nakon što je navedena banka postala dioničko društvo.

31 U tom pogledu treba podsjetiti da u skladu s ustaljenom sudskom praksom mjere koje se smatraju naknadom za usluge koje su pružili poduzetnici korisnici tih mjera u okviru izvršavanja obveza javne usluge, uz posljedicu da ti poduzetnici u stvarnosti ne ostvaruju financijsku prednost i da stoga učinak spomenute mjere nije taj da se ti poduzetnici stavljaju u povoljniji konkurentski položaj u odnosu na poduzetnike koji se s njim natječu, nisu potpora u smislu članka 87. stavka 1. UEZ-a (presuda Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-140/09, EU:C:2010:335, t. 35. i navedena sudska praksa).

32 Sud je osim toga naveo da takva naknada u konkretnom slučaju nije državna pomoć samo ako je ispunjen određen broj uvjeta (presuda Fallimento Traghetti del Mediterraneo, EU:C:2010:335, t. 36.).

33 Kao prvo, poduzetniku koji prima takvu naknadu mora doista biti povjereno izvršavanje obveza javne usluge, a te obveze moraju biti jasno utvrđene. Kao drugo, mjerila na temelju kojih se računa naknada moraju biti prethodno utvrđena na objektivan i transparentan način kako bi se spriječilo da se njome pruža gospodarska prednost koja bi poduzetnika koji je prima mogla staviti u povoljniji položaj u odnosu na konkurentske poduzetnike. Kao treće, naknada ne smije premašiti iznos potreban za pokrivanje svih ili dijela troškova nastalih izvršavanjem obveza javne usluge, uzimajući u obzir time ostvarene primitke i razumnu dobit iz ispunjenja tih obveza. Kao četvrto, spomenuta naknada mora se

odrediti na temelju analize troškova koje bi tipični poduzetnik, dobro vođen i odgovarajuće opremljen sredstvima potrebnima za ispunjavanje zahtjevâ javne usluge, imao pri vršenju tih obveza, uzimajući u obzir ostvarene primitke i razumnu dobit iz ispunjenja tih obveza (presuda Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-140/09, EU:C:2010:335, t. 37. do 40. i navedena sudska praska).

34 Stoga je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri jesu li, s obzirom na sudsku praksu navedenu u prethodnim točkama ove presude i osobito nakon proširenja djelatnosti i statusne promjene ATE-a, povlastice o kojima je riječ u glavnom postupku naknada za usluge koje ta banka pruža u okviru izvršavanja obveza javne usluge.

35 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na prvo pitanje, pod (b), treba odgovoriti da na odgovor na prvo pitanje, pod (a), može utjecati činjenica da su povlastice poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku, koje je nacionalno zakonodavstvo dodijelilo nezavisnoj javnoj banci prilikom njezinog osnivanja radi dodjeljivanja poljoprivrednih kredita i obavljanja posebnih zadaća koje su joj bile povjerene, ostale na snazi i nakon što je djelatnost te banke bila proširena na obavljanje svih bankovnih djelatnosti te nakon što je spomenuta banka postala dioničko društvo. Na sudu je koji je uputio zahtjev da ispita jesu li, s obzirom sve relevantne pravne i činjenične okolnosti, ispunjena četiri kumulativna uvjeta pod kojima se u skladu sa sudskom praksom Suda može smatrati da su spomenute povlastice naknada za usluge koje je ta banka pružila u okviru izvršavanja obveza javne usluge i da stoga nisu državne potpore.

Drugo pitanje

36 Sud koji je uputio zahtjev drugim pitanjem u biti pita treba li članak 87. stavak 1. UEZ-a tumačiti u smislu da ako povlastice poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku ulaze u područje primjene te odredbe država članica koja ih je uvela treba postupiti u skladu s postupkom prethodne provjere predviđenim člankom 88. stavkom 3. UEZ-a.

37 U tom pogledu treba najprije podsjetiti da se člankom 88. UEZ-a uspostavljaju različiti postupci ovisno o tome je li riječ o zatečenim ili novim potporama. Dok se nove potpore u skladu s člankom 88. stavkom 3. UEZ-a moraju prethodno prijaviti Komisiji i ne smiju primijeniti sve dok se taj postupak ne završi konačnom odlukom, zatečene se potpore mogu redovito primjenjivati ako Komisija nije utvrdila njihovu nespojivost (presuda Kremikovtzi, C 262/11, EU:C:2012:760, t. 49. i navedena sudska praksa). Članak 88. stavak 3. UEZ-a stoga ne dodjeljuje nacionalnim sudovima ovlast da zabrane primjenu zatečene potpore (presuda P, C-6/12, EU:C:2013:525, t. 41.).

38 Slijedom toga, treba ispitati mogu li povlastice poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku predstavljati zatečenu potporu.

39 Prema članku 1. točki (b) Uredbe br. 659/1999 potpora se može kvalificirati kao zatečena ili ako je bila dodijeljena prije stupanja na snagu Ugovora u državi članici u pitanju te se nastavila primjenjivati nakon toga i kasnije nije izmijenjena ili ako je dodijeljena nakon stupanja na snagu Ugovora u državi članici u pitanju, ali je protekao rok zastare od deset godina predviđen člankom 15. stavkom 3. spomenute uredbe.

40 Stoga je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri, kao prvo, jesu li, osobito s obzirom na elemente prethodno istaknute u okviru razmatranja prvog pitanja, predmetne povlastice koje su dodijeljene ATE-u prilikom njegovog osnivanja 1929. bile državne potpore u smislu članka 87. stavka 1. UEZ-a, uz posljedicu da se te povlastice, uspostavljene prije stupanja na snagu Ugovora u državi članici u pitanju, trebaju smatrati zatečenim potporama.

41 Ako je to slučaj, spomenuti će sud morati provjeriti, kao drugo, može li se, uzimajući u obzir promjene iz 1987. i 1990. koje su se odnosile na ATE i osobito na proširenje njegove djelatnosti, smatrati da su prvotno dodijeljene povlastice izmijenjene jer su proširene na druga područja dodjele kredita uz ono na koje su se odnosile u početku. Ako se pokaže da je to točno, država članica bila je tada u načelu dužna postupiti u skladu s postupkom prethodne provjere predviđenog člankom 88. stavkom 3. UEZ-a. U suprotnome, spomenuti postupak nije bilo potrebno provesti.

42 Osim toga, ako sud koji je uputio zahtjev dođe do zaključka da u trenutku kada su ATE-u dodijeljene povlastice o kojima je riječ u glavnom postupku nisu bile državne potpore, ali da su to postale nakon proširenja djelatnosti i statusne promjene ATE-a, nakon stupanja na snagu Ugovora u državi članici u pitanju, one se u načelu ne mogu smatrati zatečenim potporama.

43 Međutim, one bi se mogle smatrati postojećim potporama ako je, kao što je to bilo istaknuto u točki 39. ove presude, protekao rok zastare iz članka 15. stavka 3. Uredbe br. 659/1999. Država u tom slučaju nije dužna postupiti u skladu s postupkom prethodne provjere previđenim člankom 88. stavkom 3. UEZ-a.

44 U suprotnome, ako taj rok zastare još uvijek nije istekao, predmetne su povlastice nova potpora i država članica u pitanju prisiljena je, kao što to proizlazi iz točke 37. ove presude, postupiti u skladu s postupkom prethodne provjere predviđenim člankom 88. stavkom 3. UEZ-a.

45 Slijedom navedenog, u slučajevima opisanima u točkama 41. i 42. ove presude, sud koji je uputio zahtjev treba provjeriti je li u okolnostima u glavnom predmetu protekao spomenuti rok zastare.

46 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na drugo pitanje valja odgovoriti da članak 87. stavak 1. UEZ-a treba tumačiti u smislu da ako povlastice poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku ulaze u područje primjene te odredbe, država članica koja ih je uvela dužna je postupiti u skladu s postupkom prethodne provjere predviđenim člankom 88. stavkom 3. UEZ-a, pod uvjetom da su te povlastice postale nova potpora nakon stupanja na snagu Ugovora u državi članici u pitanju i da nije protekao rok zastare iz članka 15. stavka 3. Uredbe br. 659/1999, što treba provjeriti sud koji je uputio zahtjev.

Treće pitanje

47 Trećim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članke 87. stavak 1. UEZ-a i članak 88. stavak 3. UEZ-a tumačiti u smislu da ako su povlastice poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku nespojive s tim odredbama taj sud mora izuzeti iz primjene nacionalne odredbe kojima se one uspostavljaju.

48 U tom pogledu treba pojasniti da odgovor na to pitanje može biti koristan sudu koji je uputio zahtjev samo ako je riječ o novoj potpori u smislu članka 1. točke (c) Uredbe br. 659/1999.

49 Naime, kao što to proizlazi iz točke 37. ove presude, samo nove potpore podliježu postupku prethodne provjere iz članka 88. stavka 3. UEZ-a.

50 Međutim, iz članka 88. stavka 3. UEZ-a i članka 3. Uredbe br. 659/1999 proizlazi da se nova potpora ne može primijeniti sve dok Komisija ne donese konačnu odluku kojom se ona odobrava.

51 Slijedi da je nova potpora koja se primjenjuje protivno obvezama iz članka 88. stavka 3. UEZ-a nezakonita. Takvo tumačenje uostalom potvrđuje članak 1. točka (f) Uredbe br. 659/1999 (presuda Residex Capital IV, C-275/10, EU:C:2011:814, t. 28.).

52 Osim toga, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, na nacionalnim sudovima je da s obzirom na to poduzmu sve mjere u skladu s nacionalnim pravom, kako što se tiče valjanosti akata o primjeni potpore tako i povrata financijskih potpora dodijeljenih protivno toj odredbi (presuda Xunta de Galicia, C 71/04, EU:C:2005:493, t. 49.).

53 Slijedi da ako je predmetna država članica povrijedila članak 88. stavak 3. UEZ-a, sud koji je uputio zahtjev mora izuzeti iz primjene nacionalne odredbe kojima su uspostavljene nezakonite povlastice.

54 S obzirom na ta razmatranja, na treće pitanje valja odgovoriti da članak 87. stavak 1. UEZ-a i članak 88. stavak 3. UEZ-a treba tumačiti u smislu da ako sud koji je uputio zahtjev ocijeni da su predmetne povlastice, ovisno o odgovoru na drugo pitanje, nove državne potpore, on mora izuzeti iz primjene nacionalne odredbe kojima su takve povlastice uspostavljene zbog njihove neusklađenosti s tim odredbama Ugovora.

Troškovi

55 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (deveto vijeće) odlučuje:

1. **Članak 87. stavak 1. UEZ-a treba tumačiti u smislu da povlastice poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku, na temelju kojih banka ima pravo jednostranog upisa hipoteke na nekretninama poljoprivrednika ili drugih osoba koje obavljaju djelatnost povezanu s poljoprivrednom djelatnošću, pravo izvršenja prisilne naplate na temelju obične privatne isprave i pravo oslobađanja od svih troškova i pristojbi povezanih s tim upisom, mogu ulaziti u njegovo područje primjene. Međutim, na sudu koji je uputio zahtjev jest da ocijeni je li to slučaj u glavnom predmetu.**

2. **Na odgovor na prvo pitanje pod (a) može utjecati činjenica da su povlastice poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku, koje je nacionalno zakonodavstvo dodijelilo nezavisnoj javnoj banci prilikom njezinog osnivanja radi dodjeljivanja poljoprivrednih kredita i obavljanja posebnih zadaća koje su joj bile povjerene, ostale na snazi i nakon što je djelatnost te banke bila proširena na obavljanje svih bankovnih djelatnosti te nakon što je spomenuta banka postala dioničko društvo. Na sudu je koji je uputio zahtjev da ispita jesu li, s obzirom sve relevantne pravne i činjenične okolnosti, ispunjena četiri kumulativna uvjeta pod kojima se u skladu sa sudskom praksom Suda može smatrati da su spomenute povlastice naknada za usluge koje je ta banka pružila u okviru izvršavanja obveza javne usluge i da stoga nisu državne potpore.**

3. **Članak 87. stavak 1. UEZ-a treba tumačiti u smislu da ako povlastice poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku ulaze u područje primjene te odredbe, država članica koja ih je uvela dužna je postupiti u skladu s postupkom prethodne provjere predviđenim člankom 88. stavkom 3. UEZ-a, pod uvjetom da su te povlastice postale nova potpora nakon stupanja na snagu Ugovora u državi članici u pitanju i da nije protekao rok zastare iz članka 15. stavka 3. Uredbe Vijeća (EZ) br. 659/1999 od 22. ožujka 1999. o utvrđivanju detaljnih pravila primjene članka [88. UEZ-a], što treba provjeriti sud koji je uputio zahtjev.**

4. **Članak 87. stavak 1. UEZ-a i članak 88. stavak 3. UEZ-a treba tumačiti u smislu da ako sud koji je uputio zahtjev ocijeni da su predmetne povlastice, ovisno o odgovoru na drugo pitanje, nove državne potpore, on mora izuzeti iz primjene nacionalne odredbe kojima su takve povlastice uspostavljene zbog njihove neusklađenosti s tim odredbama Ugovora.**

Potpisi